

Leren leren en zelfstandig werken Een reactie vanuit de biologiedidactiek

In de toelichting bij de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' wordt gesteund op de visie dat leren een actief en constructief proces is, waarbij in het didactische proces de leerling en niet de inhoud centraal staat. Leerlingen moeten in steeds toenemende mate zelfstandig nieuwe kennis en vaardigheden kunnen verwerven en problemen kunnen oplossen. Het einddoel van het biologieonderwijs sluit daar volledig bij aan in de zin dat de leerlingen geleidelijk aan moeten groeien naar het zelfstandig kunnen oplossen van contextgebonden, biologiegerelateerde problemen. Hierdoor verwerven zij op een actieve wijze oplosmethodes en relevante biologische basisinhouden en -inzichten. Wij gaan er dus van uit dat leren het oplossen van problemen is.

De algemene probleemoplossingsvaardigheden en -technieken zoals bijvoorbeeld kunnen vergelijken, een synthese kunnen maken, een grafiek kunnen interpreteren, enzovoort vormen de formele leerlijn die Luc Vercammen in het inleidend artikel van dit themanummer bepleit. Het is uitermate belangrijk dat de structurele invulling van deze vaardigheden en technieken voor alle leerkrachten dezelfde is. Op die manier kan er in het hoofd van de leerling geen verwarring ontstaan. Een schoolteam, al of niet geholpen door externe experts, zal dus in functie van de lokale omstandigheden afspraken maken rond de inhoud en de introductie van de na te streven algemene probleemoplossingsvaardigheden en -technieken. Op die manier worden de algemene vaardigheden in een context geïntroduceerd en in verschillende probleemoplossende situaties getraind.

Omdat het ontwikkelen van het 'echte' leren bij leerlingen te maken heeft met het leren oplossen van problemen, is leren leren inderdaad per definitie vakoverschrijdend. In de concretisering van leren leren is echter het algemeen referentiekader aan vaardigheden en technieken (formele leerlijn) voor mij een essentieel onderdeel van het biologieonderwijs. Samen met de specifiek biologische (denk)vaardigheden draagt het bij tot de intellectuele ontwikkeling van de leerlingen. Het algemeen referentiekader bepaalt echter niet de gang van zaken in de (biologie)lessen.

Vic Damen

*Universiteit Antwerpen-UIA, Departement Didactiek en Kritiek (Didactiek biologie), Universiteitsplein 1, 2610 Wilrijk
vdamen@uia.ua.ac.be*